

OUDOVÉ PŘÍBĚHY

Většina milovníků parfémů jistě z moderních parfumerií zná vůni stromu Agaru. Agar, známý také jako Oud, Oodh nebo Agarwood je tmavé pryskyřičné jádrové dřevo, které produkují stromy Aquilaria a Gyrinops při infekční nákaze. Aromatická pryskyřice ve formě oleje vychází z obranné reakce na zmíněné napadení. Strom vylučuje ochranný olej do zraněných částí (kořenů, větví nebo částí kmene), které se postupně stávají těžší a tmavě hnědé až černé. Infekci nejčastěji způsobuje hmyz, úder blesku nebo mechanické poškození v případech „produkce“ Oudu člověkem, tedy při chemické injektáži. Zatímco před infekcí je jádrové dřevo poměrně lehké a bledě zbarvené, jakmile infekce postupuje, strom produkuje tmavou aromatickou pryskyřici v reakci na útok, což má za následek velmi husté, tmavé, pryskyřičné jádrové dřevo. V přírodním lese je asi 7 % takto infikovaných stromů. Běžnou metodou v umělém lesnictví je možné naočkovat infekci všechny stromy.

Agar (Oud) je pokládán za nejdražší dřevo na světě. Pro svou výraznou vůni je ceněno v mnoha kulturách a je využíváno při výrobě parfémů a kadidel. Zápach Agaru (Oudu) je komplikovaný a v čase se mění. Příroda v jenom oleji ukrývá celý poklad vůní, od delikátních vůní jemných jarních květin po... zvířecí zápach. Zápach Agaru je komplexní a příjemný a v přírodě naleznete jen málo nebo žádná přírodní podobnosti. Vůně oleje Agaru je závislá na oblasti, ve které se nacházejí stromy aloe, které ho produkují. Agar z Kambodži a Thajska je méně zvířecí a zemitý než olej z Indie, zatímco olej z Papui je více květinový. Nejznámější a nejceněnější, Agar z Laosu, obsahuje dokonce celou řadu tónů a akordů, což tvoří fantastickou složku parfému.

Již po staletí se Agar používá k výrobě vysoce kvalitního kadidla a v arabských zemích ho přidávají rovněž do parfémů. V obou formách se jedná o účinné afrodisiakum. Číňané jeho vůni popisují jako sladkou, hlubokou, ale vyváženou a používají ji při náboženských a svátečních oslavách. Agar je již od středověku též součástí mnoha tradičních léčiv a čínští lékaři ho i dnes předepisují při nachlazení a dýchacích problémech. Čínská medicína ho ve formě prášku používá také pro léčbu cirhózy jater a jako součást několika dalších léků. S Agarem (Oudem) jsme se poprvé setkali v roce 2004, kdy byl dostupný pouze jediný artikel. V současné době již existuje mnoho internetových obchodů, ve kterých si můžete zakoupit pravý Agar (Oud) nebo jeho napodobeniny – dřevo „černé magie“. „Černá magie“ je dřevo, které bylo napuštěno syntetickým Agarem (Oudem). Často mu jsou natírány černé pruhy, které napodobují vzhled pryskyřice, nebo obsahuje kovové nity, čímž získá efekt „těžkého“, vodou napuštěného dřeva nasyceného pryskyřicí, což má ospravedlnit vysokou cenu. Stupeň potopení dřeva ve vodě se promítá do obsahu pryskyřice v hmotnosti dřeva – čím vyšší obsah, tím vyšší je cena jednoho kusu. Olej, který se získává destilací dřeva „černé magie“, se nazývá Buaya (Bouya nebo Boya). V jeho vůni, podobném terpentýnu, budete jen marně hledat Agar, jedná se o vůni neinfikovaného dřeva Agaru. Slovo „Buayam“ v malajském jazyce znamená „krokodýl“ – toto spojení je oprávněné, protože v indonéském jazyce se krokodýlem nazývá podvodník a lhář. Tento olej je často používán jako doplněk vůně Agaru nebo směs se syntetickým Oudem, s

cílem vytvořit originální, autentickou vůni. Vývoj syntetických náhražek obvykle nastává, když nejsou k dispozici udržitelné dodávky přírodního produktu. Oleje Oudu a syntetický Oud lze snadno rozlišit. Pravý Oud voní nebesky, dřevitě a obklopuje ho teplá, hořká a sladká aura. Oproti tomu syntetický Oud voní jednoduše dřevitě a postrádá teplý vonný odstín.

Druhy Aquilaria, které produkují Agar, se nacházejí po celé Asii. Po mnoho staletí byl indický subkontinent jeho hlavním zdrojem, ale jakmile se stromy staly vzácnými, těžba se v Indočíně zastavila. Později byl strom rozšířen do Indonésie a Malajsie. V současné době existují plantáže Agar v řadě zemí včetně Bangladéše, Bhútánu, Indie, Laosu, Thajska nebo Vietnamu.

Agar může růst na široké škále půd, včetně chudé písčité půdy. Sazenicím většiny druhů se nejlépe daří ve stinných, vlhkých podmínkách, ale velké dospělé stromy můžeme nalézt i v lesích, ve kterých jsou vystaveny přímým slunečním paprskům. Některé druhy najdete rostoucí na strmých skalnatých svazích a v oblastech, které zažívají horká, suchá období. Stromy rostou do výšky 6-20 m. Listy jsou 5-11 cm dlouhé a 2-4 cm široké se zašpičatělým tvarem. Květy jsou žluto-zelené. Nejméně patnáct druhů Aquilaria stromů produkuje Agar. Aquilaria Malacensis je považována za královnu indonéského Oudu. Tento strom může růst až do 40 m výšky s průměrem 80 cm. Jedná se o největšího producenta pryskyřice a oleje Agaru v Indonésii. Agar je exportován v různých formách (dřevní štěpka, prášek, olej, hotové výrobky jako jsou parfémy, kadidla a léky) a hlavními dovozci jsou země na Středním a Dálném východě – zejména Spojené arabské emiráty a Saúdská Arábie, stejně jako Hong Kong, Tchaj-wan a Japonsko.

Zpracování oleje Agaru spočívá v destilaci. Existují tři způsoby, jimiž je tento olej destilovaný – jedná se o hydro-destilaci, parní destilaci a velmi kritickou extrakci CO₂. Nicméně nejběžnějšími jsou hydro-destilace a parní destilace. Jednou z věcí, která má vliv na destilaci oleje je stáří stromu. Starší stromy mají vyšší obsah pryskyřice a stejně jako víno, pryskyřice zraje s věkem. Hovoříme-li o třídění Agaru olejů, tak kvalitní olej vychází z první destilace. Poté, co je olej destilován, dochází k zfiltrování směsi a jejímulo uložení. Čím je olej starší, tím lépe voní. Od čistoty oleje se poté odvíjí jeho cena.

První stupeň Agaru je jedním z nejdražších přírodních surovin na světě. Nízký výnos z rostlinného materiálu, typický a pracný proces extrakce, to jsou důvody vysoké ceny oleje Agaru. Pro výrobu je běžně zapotřebí minimálně 20 kg na produkci 12 ml oleje. Nejvyšší Oud pochází ze stromů starších více jak 100 let. To neznamená, že nové stromy neprodukují dobrou vůni, ale to, co chybí je tradice a dědictví. Dalším důvodem, proč je Agar tak drahý je hrozba jeho vyčerpání. Mezi nejvýznamnější druhy stromů produkujících pryskyřici jsou A. Agallocha, A. Malacensis a A. Crassna. Agar Malacensis je od roku 1995 chráněna na celém světě v rámci CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin) jako i Světového svazu ochrany přírody IUCN.